

“APPREHENSION THE IDEOLOGY OF KAMADEVA COMPONENTS IN
ASHTANAYIKA”

PROJECT CODE : BH6BP02B18

Project Report Submitted in Partial Fulfillment for the Award of Degree of Bachelor of Arts in
BHARATHANATYAM of Mahatma Gandhi University.

Done By

NIDHITHA G.K

REG NO: SB22BHA009

Guided By

MS. ARUNIMA J.R

MARCH 2025

DEPARTMENT OF BHARATHANATYAM

ST. TERESA'S COLLEGE ERNAKULAM (AUTONOMOUS), ERNAKULAM, 680211

AFFILIATED TO MG UNIVERSITY, KOTTAYAM

ST. TERES'S COLLEGE (AUTONOMOUS), ERNAKULAM,

PIN-682011

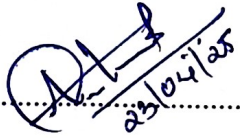
AFFILIATED TO MAHATMA GANDHI UNIVERSITY

DEPARTMENT OF BHARTANATYAM

CERTIFICATE

This is to certify that the thesis entitled " APPREHENSION THE IDEOLOGY OF KAMADEVA COMPONENTS IN ASHTANAYIKA " is a Bonafide record of the project (BH6BP02B18) done by Nidhitha G.K (SB22BHA009) under our guidance towards partial fulfilment of the requirements for the award of the degree of bachelor of arts in Bharathanatyam of the University of Mahatma Gandhi during the year of 2025.

23/04/25

Ms. Arunima J.R

Assistant Professor

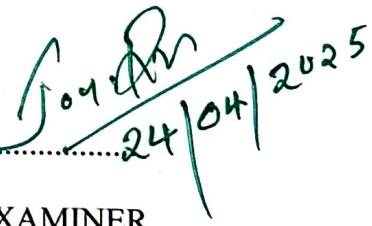
Department of Bharathanatyam

(Guide and Project Coordinator)

DR. Beena D

(Head of the Department)

24/04/2025

EXTERNAL EXAMINER

JOY. R

Lecturer in Dance

S.S.T. Govt. College of Music

Thiruvananthapuram-14

DECLARATION

I hereby declare that this project report titled " APPREHENSION THE IDEOLOGY OF KAMADEVA COMPONENTS IN ASHTANAYIKA " submitted to the Department of Bharathanatyam. ST.TERES'S COLLEGE (Autonomous), Ernakulam, affiliated to MG University, Kottayam is a record of original work done by me under the guidance of Ms. Arunima J.R.

The information and data given in the report is authentic to the best of my knowledge.

This project report is not submitted to any other University or institution for the award of any Degree, Diploma or Fellowship.

24th April 2025

NIDHITHA G.K

ERNAKULAM

ACKNOWLEDGEMENT

I want to start by giving God the almighty my sincere gratitude for all of the blessings I have received throughout my life and for helping me get to where I am now.

I want to express my sincere gratitude to Dr. Beena D, Head of the department, St. Teresa's college, for providing all the assistance necessary to the accomplishment of the project.

I want to express Ms. Arunima JR my sincere gratitude, Associate professor of Bharatanatyam, for her tremendous assistance and the insightful advice during the project's planning.

I would like to extend my heartfelt gratitude to Sri Chandrakumar P.L Assistant professor, Sri Suresh Kumar C.K Assistant professor, Smt. Ria VR Assistant professor, Smt. Drishya P.P Assistant professor and Smt. Pooja Balamurali Assistant Professor (department of Bharatanatyam) for their valuable assistance.

Many thanks to my family, friends and classmates for their valuable support and assistance.

NIDHITHA G.K

INDEX

SL.NO	Topic	Page no
1.	ആമുഖം	7
2.	കാമദേവൻ	9
2.1	ഐക്കണോഗ്രാഫി, ഭഗവാൻ കാമദേവന്റെ ചിത്രം	10
2.2	ഇതിഹാസങ്ങൾ	12
2.3	ക്ഷേത്രങ്ങൾ	17
3.	ഭരതനാട്യത്തിലെ കാമദേവൻ	18
4.	അഷ്ടനായികമാർ	22
4.1	വാസുകുസുമാ	23
4.2	വിരഹോത്ഖണ്ഡിത	23
4.3	സ്വാധീനപതിക	24
4.4	കലഹന്തരിത	24
4.5	ഖണ്ഡിത	25
4.6	വിപ്രലംബ	25
4.7	പ്രോഷിതപതിക	26
4.8	അഭിസാരിക	26

5.	അഷ്ടനായികയിൽ കാമദേവന്റെ സ്വാധീനം	28
5.1	വാസകസജ്ജ നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം	28
5.2	വീരഹോത്ഖണ്ഡിത നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം	30
5.3	സ്വാധീനപതിക നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം	32
5.4	കലഹന്തരിത നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം	35
5,5	ഖണ്ഡിത നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം	37
5,6	വിപ്രലബ്ധ നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം	39
5.7	പ്രോഷിതപതിക നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം	41
5,8	അഭിസാരിക നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം	43
6.	കണ്ടെത്തലുകൾ	46
7.	നിഗമനം	48
8.	ഗ്രന്ഥസൂചിക	50

1. ആമുഖം

കാമദേവൻ ഭാരതീയ സംസ്കാരത്തിൽ പ്രണയത്തിന്റെ ദേവനായി അറിയപ്പെടുന്നു. പ്രണയം, സൗന്ദര്യം, ആകർഷണം തുടങ്ങിയവയെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്ന കാമദേവൻ, കലാരൂപങ്ങളിലും സാഹിത്യത്തിലും പ്രധാനപ്പെട്ട സ്ഥാനം നേടുന്നു. കഥകളിലും കവിതകളിലും നാടകങ്ങളിലുമെല്ലാം കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം വ്യക്തമാണ്.

അഷ്ടനായികാസങ്കല്പം ഇതിൽ പ്രത്യേക പ്രാധാന്യമുള്ളതാണ്. അഷ്ടനായികകൾ എന്നതുകൊണ്ടു മനസ്സിലാക്കുന്നത് നാടകശാസ്ത്രത്തിലും സാഹിത്യത്തിലും വേറിട്ട സ്വഭാവങ്ങളുള്ള എട്ട് നായികമാർ ആണ്. പ്രണയത്തിന്റെ വിവിധ അവസ്ഥകളിലൂടെയും വികാരങ്ങളിലൂടെയും ഇവർ കടന്നു പോകുന്നു. വിഷാദം, പ്രതീക്ഷ, ഉത്സുകത, വിരഹം, മദനം തുടങ്ങിയ വികാരങ്ങൾ അഷ്ടനായികകളിൽ പ്രത്യക്ഷമാകുന്നു.

കാമദേവന്റെ സങ്കല്പങ്ങൾ അഷ്ടനായികാസങ്കല്പത്തിൽ വലിയ പങ്ക് വഹിക്കുന്നു. പ്രണയത്തിന്റെയും ആകർഷണത്തിന്റെയും വ്യത്യസ്ത രൂപങ്ങൾ കാണിക്കുന്ന അഷ്ടനായികകൾ കാമദേവന്റെ സ്വാധീനത്തിൽ രൂപപ്പെട്ടവരാണ്. കഥകളിലും നൃത്തങ്ങളിൽ അഷ്ടനായികകളുടെ വികാരങ്ങൾ വ്യക്തമായി അവതരിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു.

കാമദേവന്റെ ആകർഷണശക്തി അഷ്ടനായികമാർ ഓരോന്നിന്റെയും സ്വഭാവവും വികാരവും രൂപപ്പെടുത്തുന്നു. നൃത്തത്തിൽ അഭിനയലഹരികളും സാഹിത്യത്തിൽ കഥാപാത്രങ്ങളുടെ വികാരവിഷ്കരണം എല്ലാം കാമദേവന്റെ ആശയങ്ങൾക്കൊപ്പം തന്നെ മുന്നോട്ട് പോകുന്നു.

ഈ പഠനത്തിലൂടെ, കാമദേവന്റെ ആശയങ്ങളും അഷ്ടനായികാസങ്കല്പത്തിലുണ്ടാകുന്ന സ്വാധീനവും മനസ്സിലാക്കാനാണ് ശ്രമിക്കുന്നത്. പ്രണയത്തിന്റെ വിവിധ വികാരങ്ങളും അവ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്ന നായികകളും പരിശോധിക്കപ്പെടുന്നുവെന്ന് മാത്രമല്ല, കാമദേവന്റെ ആകർഷണതത്ത്വവും അതിന്റെ പ്രാധാന്യവും വിലയിരുത്തുകയും ചെയ്യുന്നു.

2. കാമദേവൻ

കാമദേവൻ എന്നും മൻമഥ എന്നും അറിയപ്പെടുന്ന കാമ, കാമ പ്രേമത്തിന്റേയും, ആഗ്രഹത്തിന്റേയും, ആനന്ദത്തിന്റേയും, സൗന്ദര്യത്തിന്റേയും ഹിന്ദു ദൈവമാണ്. ആഭരണങ്ങളും പൂക്കളും കൊണ്ട് അലങ്കരിച്ച, കരിമ്പിന്റെ വില്ലും പൂക്കളുടെ അമ്പുകളും കൊണ്ട് സായുധനായ ഒരു സുന്ദരനായ യുവാവായാണ് അദ്ദേഹത്തെ ചിത്രീകരിച്ചിരിക്കുന്നത്. അദ്ദേഹം പലപ്പോഴും തന്റെ ഭാര്യയും സ്ത്രീ സഹപ്രവർത്തകയും ആയ രതിക്കൊപ്പം ചിത്രീകരിച്ചു.

അമർവുവേദം കാമദേവനെ പ്രപഞ്ചത്തിന്റെ സൃഷ്ടിപരമായ ശക്തിയുടെ മേൽനോട്ടക്കാരനായി കണക്കാക്കുന്നു, കൂടാതെ "ആദ്യം ജനിച്ച അവനെ ദൈവങ്ങളോ പിതാക്കന്മാരോ ഒരിക്കലും തുല്യരായിട്ടില്ല" വിവരിക്കുന്നു. പുരാണങ്ങളിൽ സൃഷ്ടാവായ ബ്രഹ്മാവിന്റെ മാനസപുത്രനായി പരാമർശിക്കപ്പെടുന്ന കാമദേവന്റെ ഏറ്റവും പ്രചാരമുള്ള ഐതിഹ്യം ശിവൻ ധ്യാനത്തിൽ ഇരിക്കുമ്പോൾ ശിവന്റെ മൂന്നാം കണ്ണുകൊണ്ട് ദഹിപ്പിക്കുകയും പിന്നീട് പിന്നീട് കൃഷ്ണന്റെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുഖ്യപത്നിയായ രുക്മിണിയുടെയും മൂത്ത പുത്രനായി ഭൂമിയിൽ അവതരിച്ചു, പ്രദ്യുമ്നൻ എന്ന പേരിൽ.

കാമദേവനെ കുറിച്ച് പ്രധാനമായും ഉപയോഗിക്കുന്ന മറ്റ് പേരുകൾ

- കാമ - ആഗ്രഹം ; കൊതി.
- മന്ഥമ - മനസ്സിനെ അസ്വസ്ഥമാക്കുന്നവൻ.
- മദന - സ്നേഹത്താൽ മത്തുപിടിപ്പിക്കുന്നവൻ.
- മാദ - മുറിവേറ്റവൻ.
- അനംഗ - ശരീരമില്ലാത്തവൻ.
- കുശുമേശര - അസ്ത്രങ്ങളിൽ പൂക്കളുള്ളവൻ. അമ്പുകൾ പൂക്കുന്നവൻ.
- പ്രദ്യുമ്ന - എല്ലാറ്റിനേയും ജയിക്കുന്നവൻ. കാമദേവന്റെ പുനർജന്മത്തിന്റെ പേര് കൂടിയാണിത്.
- കന്ദർപ അല്ലെങ്കിൽ ദർപക - ജലനം. ബ്രഹ്മാവാണ് അദ്ദേഹത്തിന് ഈ പേര് നൽകിയത്.
- മനസ്സിജ, മനോജ, ഭവജ - മനസ്സിൽ നിന്ന് ജനിച്ചവൻ.
- രതികാന്ത അല്ലെങ്കിൽ രതിപതി - രതിയുടെ ഭർത്താവ്.
- അഭിരൂപ - സുന്ദരമായ ഒന്ന്(സുന്ദരി).വിഷ്ണുവിന്റെയും ശിവന്റെയും പേര്.

2.1 ഐക്കണ്ണോഗ്രാഫി, ഭഗവാൻ കാമദേവന്റെ ചിത്രം

കാമദേവനെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നത്, വില്ലും അമ്പും പ്രയോഗിച്ച സുന്ദരനായ ഒരു യുവാവായാണ്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വില്ല് കരിമ്പ്

കൊണ്ടാണ് നിർമ്മിച്ചിരിക്കുന്നത്, അദ്ദേഹത്തിന്റെ അസ്ത്രങ്ങൾ അഞ്ചുതരം സുഗന്ധമുള്ള പുഷ്പങ്ങൾ കൊണ്ട് അലങ്കരിച്ചിരിക്കുന്നു. വെളുത്ത താമര, അശോക വൃക്ഷപ്പൂക്കൾ, മാമ്പഴപ്പൂക്കൾ, മുല്ലപ്പൂക്കൾ, നീലത്താമരപ്പൂക്കൾ, എന്നിവയാണ് അഞ്ച് പൂക്കൾ. അരവിന്ദ, അശോക, ചൂത, നവമല്ലിക, നീലോത്പാല എന്നിങ്ങനെയാണ് സംസ്കൃതത്തിൽ ഈ പുഷ്പങ്ങളുടെ പേരുകൾ. കരിമ്പ് കൊണ്ട് നിർമ്മിച്ച വെല്ലുകൊണ്ട് ശരീരത്തിന്റെ വിവിധ ഭാഗങ്ങളിൽ കാമദേവൻ ലക്ഷ്യമിടുന്നു. ഉദാഹരണത്തിന് ഹൃദയത്തിൽ തൊടുന്ന അത്ര അനുരാഗത്തിന് കാരണമാകുന്നു. ചുണ്ടുകളെ ലക്ഷ്യം വയ്ക്കുന്നത് ആവേശത്തിലേക്ക് നയിക്കുന്നു. മനസ്സിലേക്ക് നയിക്കുന്നത് ഭ്രാന്തമായ പ്രണയത്തിന് കാരണമാകുന്നു. കണ്ണുകളിൽ കേന്ദ്രീകരിക്കുന്ന അമ്പ് ഭ്രമാത്മകതയ്ക്ക് കാരണമാകുന്നു, അവസാന അമ്പ് ശരീരത്തെ മുഴുവൻ ലക്ഷ്യമിടുന്നു. ആ ലക്ഷ്യം പൂർണ്ണമായും പ്രണയത്തിൽ ലയിക്കുന്നതിന് കാരണമാകുന്നു.

ഭഗവാൻ കാമദേവന്റെ മറ്റൊരു പ്രത്യേകത, തന്റെ വാഹനമായി ഒരു തത്തയുണ്ട് എന്നതാണ്. വാഹനത്തിന്റെ തിരഞ്ഞെടുപ്പ് യാദൃശ്ചികമല്ല. പരസ്പരം സ്നേഹിക്കുന്ന സ്വഭാവത്തിനും മനുഷ്യരെപ്പോലെ സംസാരിക്കാനുള്ള കഴിവിനും പേരുകേട്ടതാണ് തത്തകൾ. മാത്രമല്ല, അവർ ഏക ഭാര്യന്മാരാണ്. ഈ ഗുണങ്ങളെല്ലാം അവരെ സ്നേഹത്തിന്റെ ദൈവത്തിന് ഒരു തികഞ്ഞ കൂട്ടാളിയാക്കുന്നു.

കാമദേവനോടൊപ്പം കാക്കകളും മൂളുന്ന തേനീച്ചകളും ഉണ്ട് - വസന്തത്തിന്റെ പ്രതീകം. അദ്ദേഹം യാത്ര ചെയ്യുന്നിടത്തെല്ലാം ഒരു വൈകാരിക അന്തരീക്ഷം സൃഷ്ടിക്കുന്നു, കാരണം അദ്ദേഹത്തിന് പൂക്കളുടെ

കാലവും, ഒരു വൈകാരിക ഇളം കാറ്റും അദ്ദേഹത്തോടൊപ്പം സഞ്ചരിക്കുന്നു.

2.2 ഇതിഹാസങ്ങൾ

ജനനം

ശിവപുരാണം അനുസരിച്ച് സൃഷ്ടാവായ ബ്രഹ്മാവിന്റെ മനസ്സിൽ ജനിച്ച പുത്രന്മാരിൽ ഒരാളാണ് കാമ. ബ്രഹ്മാവ് എല്ലാ പ്രജാപതികളെയും സന്ധ്യ എന്ന കന്യകയെയും സൃഷ്ടിച്ചതിനുശേഷം, അത് സുന്ദരനും യൗവനയുക്തനുമായ ഒരു പുരുഷൻ അവന്റെ മനസ്സിൽ നിന്നും ഉയർന്നുവന്ന് ബ്രഹ്മാവിനോട് ചോദിക്കുന്നു അവന്റെ ജനനത്തിന്റെ ഉദ്ദേശം. ബ്രഹ്മാവ് അവന് കാമ എന്ന് പേരിടുകയും തന്റെ പുഷ്പ അമ്പുകൾ എയ്തുകൊണ്ട് ലോകത്തു സ്നേഹം പ്രചരിപ്പിക്കാൻ കൽപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. കാമ തന്റെ അസ്ത്രങ്ങൾ ആദ്യം ബ്രഹ്മാവിനെതിരെ പ്രയോഗിക്കാൻ തീരുമാനിക്കുകയും പുഷ്പ അസ്ത്രങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് അദ്ദേഹത്തെ എയ്ക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അദ്ദേഹം സന്ധ്യയിൽ ആകൃഷ്ടനാവുകയും അവളെ ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. പ്രജാപതി ധർമ്മൻ ഇതിൽ ആശങ്കാകുലനാകുകയും അവരെ നിരീക്ഷിക്കുകയും ബ്രഹ്മാവിനെയും കാമദേവനേയും നോക്കി ചിരിക്കുന്ന ശിവ ഭഗവാനെ വിളിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ബോധം വീണ്ടെടുത്ത ബ്രഹ്മാവ് കാമദേവനെ ഭാവിയിൽ ശിവൻ ഭസ്മം ആക്കാൻ ശപിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. എന്നിരുന്നാലും,

കാമദേവന്റെ അപേക്ഷയിൽ അവൻ പുനർജനിക്കും എന്ന് ബ്രഹ്മാവ് ഉറപ്പു നൽകുന്നു.

കുടുംബവും സഹായികളും

ഇതിഹാസങ്ങളും പുരാണങ്ങളും രതീദേവിയെ കാമദേവന്റെ ഭാര്യയും മൂഖ്യ സഹായിയുമായാണെന്ന് സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു. ഇന്ദ്രിയ സുഖത്തെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്ന അവന്റെ സ്ത്രീ എതിരാളിയാണ് അവൾ. ശിവപുരാണം അനുസരിച്ച്, കാമദേവൻ ഭാര്യയെ സമ്മാനിക്കാൻ ബ്രഹ്മാവ് നിയോഗിച്ച പ്രജാപതി ദക്ഷന്റെ ഒരു വിയർപ്പ് തുള്ളിയിൽ നിന്നാണ് അവൾ പുറത്തുവന്നത്. രതിയെ കണ്ടപ്പോൾ കാമദേവൻ തന്റെ പ്രണയ അസൂരികളാൽ തുള്ളൂ കയറിയതായി ശിവപുരാണം പറയുന്നുണ്ട്.

ശിവനാൽ ദഹിപ്പിക്കൽ

കാമദേവനെ സംബന്ധിക്കുന്ന ഒരു പ്രധാന വിദ്യയാണ് ശിവൻ ദഹിപ്പിച്ചതിന്റെ ഐതിഹ്യം. മദന-ഭസ്മം എന്ന് വിളിക്കപ്പെടുന്നു, കാമദഹനവും.

കഥ

തന്റെ ആദ്യ ഭാര്യ സതിയുടെ മരണശേഷം, പരമശിവൻ തീവ്രമായ ദുഃഖത്തിൽ മുങ്ങി, കൈലാസ പർവതത്തിൽ അഗാധമായ ധ്യാനത്തിലേക്ക് പിൻവാങ്ങി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ തീവ്രമായ തപസ്സ് വളരെ ശക്തമായിരുന്നു, അദ്ദേഹത്തിന്റെ ദിവ്യ സാന്നിധ്യവും ഊർജ്ജവും ലോകത്തിന് നഷ്ടപ്പെട്ടു.

ഈ സമയത്ത്, രാക്ഷസനായ താരകാസുരൻ മൂന്ന് ലോകങ്ങളിലും നാശം വിതച്ചു കൊണ്ടിരുന്നു. താരകാസുരനെ പരാജയപ്പെടുത്തുവാൻ ശിവപുത്രൻ മാത്രമേ കഴിയൂ എന്ന് ബ്രഹ്മാവിൽ നിന്ന് വരം ലഭിച്ചിരുന്നു.

ദേവന്മാരുടെ ധർമ്മസങ്കടം

ബ്രഹ്മാവിന്റെയും വിഷ്ണുവിന്റെയും നേതൃത്വത്തിൽ ദേവന്മാർ സഹായത്തിനായി കാമദേവനെ സമീപിച്ചു. ശിവനെ ധ്യാനത്തിൽ നിന്ന് ഉണർത്താനും പാർവതിയോടുള്ള വാത്സല്യം ജ്വലിപ്പിക്കാനും തന്റെ സ്നേഹത്തിന്റെയും ആഗ്രഹത്തിന്റെയും ശക്തികൾ ഉപയോഗിക്കേണ്ടത് അവർക്ക് ആവശ്യമായിരുന്നു. കാമദേവൻ, ശിവന്റെ കോപത്തിൽ ഭയപ്പെട്ടെങ്കിലും വലിയ നന്മക്കായി സഹായിക്കാൻ സമ്മതിച്ചു.

കാമദേവന്റെ ധീരമായ പ്രവർത്തി

കാമദേവൻ തന്റെ ഭാര്യ രതിയെ അനുഗമിച്ച് ശിവന്റെ വാസസ്ഥലത്തെത്തി. അദ്ദേഹം തന്റെ കരിമ്പ് വില്പ് ലക്ഷ്യമാക്കി, തേനീച്ചകളുടെ ഒരു നിര കൊണ്ട് കെട്ടിയിട്ട്, ശിവന്റെ നേരെ പ്രണയത്തിന്റെ പുഷ്പ അസ്മിതം എയ്തു. അമ്പ് അതിന്റെ അടയാളത്തിൽ തട്ടി, ഒരു നിമിഷം, ശിവന്റെ ധ്യാനം തടസ്സപ്പെട്ടു, അദ്ദേഹം കണ്ണു തുറന്നു.

ശിവന്റെ കോപം

തന്റെ അഗാധമായ മയക്കത്തിൽ നിന്നും ഉണർന്ന് എന്താണ് സംഭവിച്ചത് എന്ന് മനസ്സിലാക്കിയ ശിവന്റെ മൂന്നാം കണ്ണ്, ഉയർന്ന ബോധത്തെയും നാശത്തെയും പ്രതീകപ്പെടുത്തുന്നു, അഗ്നി ക്രോധത്തിൽ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മൂന്നാം കണ്ണിൽ നിന്നുള്ള തീവ്രമായ ഊർജ്ജം കാമദേവനെ തൽക്ഷണം ഭസ്മമാക്കി, അദ്ദേഹത്തെ ചാരമാക്കി. വികാരങ്ങളുടെയും ആഗ്രഹങ്ങളുടെയും മേലുള്ള ശിവന്റെ പരമമായ നിയന്ത്രണത്തിന്റെ പ്രകടനമായിരുന്നു ഈ പ്രവർത്തി, വേർപിരിഞ്ഞതും അതിരു കടന്നതുമായ ഒരു ദേവനായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ സ്വഭാവം കാണിക്കുന്നു.

അനന്തരഫലം

കാമദേവന്റെ മരണം അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഭാര്യ രതിയെ അത്യധികം ദുഃഖത്തിലാക്കി. തന്റെ ഭർത്താവിനെ ജീവിതത്തിലേക്ക് തിരികെ കൊണ്ടുവരാൻ അവൾ ശിവനോട് അപേക്ഷിച്ചു. അവളുടെ ഭക്തിയാലും സങ്കടത്തിലും പ്രേരിതനായ ശിവൻ, കാമദേവൻ ജീവിക്കുമെന്ന് ഉറപ്പു നൽകി, എന്നാൽ ശരീരമില്ലാത്ത രൂപത്തിൽ, ശാരീരിക രൂപം ഇല്ലാത്ത ജീവികളെ ബാധിക്കുന്നു. അങ്ങനെ, കാമദേവന്റെ സ്വാധീന സ്നേഹത്തിന്റെയും ആഗ്രഹത്തിന്റെയും ശക്തിയായി തുടരുന്നു. പക്ഷേ, അദ്ദേഹം അദ്യശ്യനായി തുടരും.

ശിവന്റെയും പാർവതിയുടെയും കൂടിച്ചേരൽ

കാമദേവന്റെ ത്യാഗത്തോടെ ശിവനിൽ പ്രണയത്തിന്റെ തീപ്പെരി ജ്വലിച്ചു. ശിവന്റെ ഹൃദയം കീഴടക്കാൻ തപസ്സു ചെയ്ത പാർവതിദേവി ഒടുവിൽ വിജയിച്ചു. പരമശിവൻ പാർവതിയെ തന്റെ ഭാര്യയായി സ്വീകരിച്ചു, അവരുടെ പുത്രൻ കാർത്തികേയന്റെ ജനനത്തിലേക്കു നയിച്ചു, പിന്നീട് താരകസുരനെ പരാജയപ്പെടുത്തി പ്രവചനം നിറവേറ്റി.

2.3 ക്ഷേത്രങ്ങൾ

കാമദേവൻ ക്ഷേത്രങ്ങളൊന്നുമില്ലെന്നും കാമദേവന്റെ പ്രതിമകളൊന്നും ആരാധനയ്ക്കായി മാർക്കറ്റിൽ വിൽക്കുന്നില്ലെന്നും വിശ്വസിക്കപ്പെടുന്നു , എന്നിട്ടും അസമിലെ കാംരൂപ് ജില്ലയിലെ ബൈഹത ചാരിയാലിയിൽ മദൻ കാമദേവിന്റെ ഒരു പുരാതന ക്ഷേത്രമുണ്ട് . കാമദേവന്റെ സഹോദരനാണ് മദൻ.

ഈ ദേവനുമായി ബന്ധപ്പെട്ടതോ സമർപ്പിക്കപ്പെട്ടതോ ആയ മറ്റു ചില ക്ഷേത്രങ്ങൾ :

- കാമേശ്വര ക്ഷേത്രം, അരഗലൂർ .
- കാമേശ്വര ക്ഷേത്രം, കാമ്യവൻ.
- സൗന്ദരാജ പെരുമാൾ ക്ഷേത്രം, താടിക്കൊമ്പ്, ദിണ്ഡിഗൽ.
- ഹർസത്-മാതാ ക്ഷേത്രം, ആഭാനേരി.

3.ഭരതനാട്യത്തിലെ കാമഭേവൻ

ദക്ഷിണേന്ത്യയിൽ നിന്നുള്ള ഒരു ക്ലാസിക്കൽ നൃത്തരൂപമാണ് ഭരതനാട്യം. ഹിന്ദു പുരാണങ്ങളിൽ നിന്നുള്ള കഥകൾ പറയാൻ ഇത് മനോഹരമായ ചലനങ്ങൾ, ഭാവങ്ങൾ, താളം എന്നിവ ഉപയോഗിക്കുന്നു. ഈ കഥകളിലെ ഒരു പ്രധാന കഥാപാത്രം നായികയാണ് വികാരങ്ങളും ആശയങ്ങളും ആശാവിനിമയം നടത്താൻ നർത്തകർ കൈ ആംഗ്യങ്ങൾ, മുഖഭാവങ്ങൾ, കാൽപ്പാടുകൾ എന്നിവ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

വിരഹം, സന്തോഷം, ദുഃഖം, കോപം, ഭക്തി തുടങ്ങിയ ധാരാളം വികാരങ്ങൾ സുന്ദരമായ പ്രവർത്തികൾക്കുവേണ്ടി ഭരതനാട്യത്തിലെ പദം, ജാവലി, അഷ്ടപദി തുടങ്ങിയ ഇനങ്ങളിലൂടെ ആണ്. ഈ മനോഭാവങ്ങൾ പ്രകടിപ്പിക്കാൻ കാമഭേവൻ പ്രധാന പങ്കു വഹിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം നേരിട്ട് അവതരിക്കാറില്ലെങ്കിലും, അവരുടെ ഹൃദയ അവസ്ഥകളിലൂടെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാന്നിധ്യം പ്രകടമാകുന്നു.

കാമഭേവൻ സുന്ദരനായ പ്രണയഭേവനാണ്. പുഷ്പ ബാണങ്ങൾ കൊണ്ടുള്ള വില്ലും, വാഹനമായുള്ള തത്തയും ആണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാനമായ വിശേഷണങ്ങൾ. കാമഭേവന്റെ ബാണങ്ങൾ നായികയുടെ ഹൃദയത്തിൽ ഇടുമ്പോൾ അവർ പ്രണയത്തിലേക്ക് വീഴുന്നു. കാമഭേവന് അഞ്ചു പ്രത്യേക പുഷ്പങ്ങൾ കൊണ്ടുള്ള ബാണങ്ങളുണ്ട്:

- അരവിന്ദം (വെളുത്ത താമര) - ഈ അമ്പ് "ഹർഷണം" എന്നറിയപ്പെടുന്ന ആനന്ദത്തിന്റേയും ആഗ്രഹത്തിന്റേയും വികാരത്തെ ഉണർത്തുന്നു. ഇത് ആകർഷണത്തിന്റേ പ്രാരംഭ തീപ്പൊരിയെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു, അത് ആകാംക്ഷയുടെയും ആനന്ദത്തിന്റേയും ജാലകളെ ജ്വലിപ്പിക്കുന്നു.
- അശോകം (ചുവന്ന പുഷ്പം) - ഈ അമ്പ് ആകർഷണത്തിന്റേയും പ്രലോഭനത്തിന്റേയും ഒരു വികാരം സൃഷ്ടിക്കുന്നു, ഇതിനെ രോചനം എന്ന് വിളിക്കുന്നു. വ്യക്തികളെ പരസ്പരം ആകർഷിക്കുന്ന ആകർഷിക്കുന്ന കാന്തികതയെയും ഇത് പ്രതീകപ്പെടുത്തുന്നു, ഇത് അപ്രതിരോധമായ ആകർഷണീയത വളർത്തുന്നു.
- ചുതം (മാമ്പഴ പുഷ്പം) - "മോഹനം" എന്നറിയപ്പെടുന്ന ഈ അമ്പിലൂടെ അഭിനിവേശവും ഭ്രമവും ഉണർത്തപ്പെടുന്നു. യാഥാർത്ഥ്യം നഷ്ടപ്പെടുന്ന ഒരു പരിധിവരെ ആരുടെയെങ്കിലും വശീകരിക്കപ്പെടുന്ന അവസ്ഥയെയാണ് ഇത് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്, തീവ്രവും പലപ്പോഴും ക്ഷണികവുമായ അഭിനിവേശത്താൽ ഒഴുകിപ്പോവുകയും ചെയ്യുന്നു.

- നവമല്ലിക (മുല്ലപ്പൂ) - ഈ അസ്ത്രം ബലഹീനതയെയും പ്രണയരോഗത്തെയും പ്രേരിപ്പിക്കുന്നു, ഇതിനെ "ശോഷണം" എന്ന് വിളിക്കുന്നു. അഗാധമായ പ്രണയത്തോടൊപ്പമുള്ള വൈകാരിക ദുർബലതയെയും ആകാംക്ഷയെയും ഇത് പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു, ചിലപ്പോൾ ഹൃദയത്തിൽ ഒരു വേദനയായി പ്രകടമാകുന്നു.
- നീലോത്പല (നീല താമര) - അവസാനത്തെ അമ്പ് പ്രണയാത്രയുടെ ആത്യന്തിക ഫലം സൃഷ്ടിക്കുന്നു: "മരണം". ഇത് സ്നേഹത്തിന്റെ പൂർത്തീകരണത്തിലൂടെയുള്ള മർത്യമായ അസ്തിത്വത്തിന്റെ അതിരുകടന്നതിനെ പ്രതീകപ്പെടുന്നു, അവിടെ വ്യക്തികൾ ഭൗമിക ജീവിതത്തിന്റെ പരിമിതികൾക്കപ്പുറം ഏകീകൃത ആത്മീയ ബോധത്തിലേക്ക് ലയിക്കുന്നു.

അഭിനയം ഭരതനാട്യത്തിന്റെ മുഖ്യ ഘടകമാണ്. കാമദേവന്റെ ബാണങ്ങൾ നായികയെ ബാധിച്ചിരിക്കുന്നു എന്ന് അഭിനേതാവ് പലവിധത്തിലായി പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു. കാമബാണം ഹൃദയത്തിൽ കൊണ്ടുപ്പോലെയും, വേദനിച്ച ഹൃദയം അഭിനയിച്ചു കാട്ടുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ പ്രകടനത്തിലൂടെ കാണികൾക്ക് വികാരങ്ങളുടെ ആഴം അനുഭവിക്കാൻ കഴിയും.

കാമദേവൻ വസന്തകാലവുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അതിനാൽ, പ്രകൃതിയിലുള്ള ദൃശ്യങ്ങളിൽ കൂടി നായികയുടെ വികാരങ്ങൾ

പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു. പൂക്കൾ, തേനീച്ചകൾ, മഴ, പക്ഷികൾ എന്നിവയെല്ലാം പ്രണയത്തിന്റേയും കാമത്തിന്റേയും ഭാഗമായി അവതരിപ്പിക്കപ്പെടുന്നു.

നായിക തന്റെ നായകനുമായി ഐക്യപ്പെടുമ്പോൾ കാമദേവൻ സന്തോഷത്തിന്റേയും ആനന്ദത്തിന്റേയും ദേവനായി മാറുന്നു. നൃത്തത്തിൽ നായിക ഒരുകുഞ്ഞുൾ നടത്തുന്നു : അലങ്കാരങ്ങൾ, ചന്ദനചാർത്തൽ തുടങ്ങിയവ സന്തോഷവും ലജ്ജയും കലർന്ന് പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു.

കാമദേവനെ നൃത്തത്തിൽ ഉപയോഗിക്കുന്നതിലൂടെ, നായികയുടെ വികാരങ്ങൾ കൂടുതൽ ശക്തവും മനസ്സിലാക്കാൻ എളുപ്പവുമാകുന്നു. ഇത് നൃത്തത്തെ കൂടുതൽ മനോഹരവും വികാരഭരിതവുമാക്കുന്നു. നൃത്തം കാണുന്ന കാണികൾക്ക്, കഥ ആസ്വദിക്കാനും, ഭാവങ്ങളിലൂടെയും ചിഹ്നങ്ങളിലൂടെയും വികാരങ്ങൾ എങ്ങനെ പ്രകടിപ്പിക്കാമെന്ന് പഠിക്കാനും കഴിയും.

4.അഷ്ടനായികമാർ

ഭരതൻ തന്റെ സംസ്കൃത ഗ്രന്ഥമായ നാട്യശാസ്ത്രത്തിൽ എട്ടുതരത്തിൽ നായികമാരെ തരം തിരിച്ചിട്ടുണ്ട്. നാട്യ ശാസ്ത്രത്തിലെ തന്നെ 24-മത്തെ അധ്യായത്തിലാണ് ഇത് പ്രതിപാദിക്കുന്നത്. എട്ടുതരം നായികമാരുടെ കൂട്ടമായ പേരാണ് അഷ്ടനായിക എന്നത്. എട്ടു നായികമാർ അവരുടെ നായകനുമായുള്ള എട്ട് വ്യത്യസ്ത അവസ്ഥകളെ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു.

"തത്ര വാസകസജ്ജ വാ വിരഹോത്ഖണ്ഡിതപി

വാ സ്വാധീനഭർതൃകാ ചാപി കലഹാന്തരിതാപി വാ.

ഖണ്ഡിത വിപ്രലബ്ധ വാ തമാ പ്രോഷിതഭർതൃകാ

തമാഭിസാരിക ചൈവ ഇത്യഷ്ടൗ നായികാ സ്മൃത."

ഈ വിധത്തിൽ എട്ടു നായികമാരെയും പറ്റി നാട്യശാസ്ത്രത്തിൽ വിവരിച്ചിരിക്കുന്നു.

4.1 വാസകസജ്ജ

"ഉചിതേ വാസകേ യാ തു രതിസംഭോഗലാലസ

മണ്ഡനം കുരുതേ ഹൃഷ്ടാ സാ വൈ വാസകസജ്ജികാ"

തന്റെ നായകനെ സ്വീകരിക്കാൻ കാത്തിരിക്കുന്ന ഒരു സ്ത്രീ. അവൾ സ്വയം അലങ്കരിക്കുകയും ചുറ്റുപാടുകൾ അലങ്കരിച്ച് അവനെ എതിരേൽക്കാനുള്ള ഒരുക്കങ്ങൾ നടത്തുകയും ചെയ്യുന്നു. കാമുകനെ മധുരമായി സ്വീകരിക്കാൻ അവൾ ആഗ്രഹിക്കുന്നു.

4.2 വിരഹോത്ഖണ്ഡിത

"അനേകകാര്യവ്യാസംഗാഭ്യസ്ത്യാ നാഗച്ഛതി പ്രിയഃ

അനാഗമനദുഃഖാർത്ത വിരഹോത്ഖണ്ഡിത തു സാ. "

കാമുകൻ തിരിച്ചുവരാത്തതിനാൽ നിരാശയും ദേഷ്യവും ഉള്ളവൾ. കാമുകനുമായി വേർപിരിഞ്ഞ അവൾ വീണ്ടും കണ്ടുമുട്ടാൻ കൊതിക്കുന്നു. കാമുകനിൽ നിന്ന് വേർപിരിഞ്ഞ അവൾക്ക് നായകൻ തിരികെ വരുമോ ഇല്ലയോ എന്ന് ഉറപ്പില്ല. അവളുടെ വേദന കൂടുതൽ ദയനീയമാണ്, അത് നിരാശയോട് അടുക്കുന്നു.

4.3 സ്വാധീനപതിക

"സുരതാതിരസൈർബദ്ധോ യസ്യാഃ പാർശ്വഗതാഃ പ്രിയ

സമോദഗുണസംയുക്താ ഭവേത് സ്വാധീനഭർത്യാ."

തന്റെ പുരുഷനെ കുറിച്ച് ഉറപ്പും അഭിമാനവുമുള്ള ഒരു സ്ത്രീ. അവൻ മറ്റൊരു സ്ത്രീയെ നോക്കുക പോലും ചെയ്തില്ലെന്ന് അവൾക്ക് ഉറപ്പുണ്ട്. ഭർത്താവിന്റെ സ്നേഹത്തിലും വിശ്വസ്തതയിലും അവൾ അഭിമാനിക്കുന്നു.

4.4 കലാഹാന്തരിത

"ഈർഷ്യകലഹനിഷ്ക്രാന്തോ യസ്യാ നാഗച്ഛതി പ്രിയഃ

അമർഷവശസംബ്രാപ്താ കലാഹാന്തരിത ഭവേത്."

കാമുകനുമായി വഴക്കുണ്ടാക്കുന്ന അവളുടെ തിടുക്കത്തിലുള്ള പെരുമാറ്റത്തിൽ പശ്ചാത്തപിക്കുന്നവൾ, അത് അവരുടെ വേർപിരിയലിന് കാരണമായി.

4.5 ഖണ്ഡിത

"വ്യാസംഗുചിതേ യസ്യാഃ വാസകേ നാഗത പ്രിയഃ

തദനാഗമനാർതാ തു ഖണ്ഡിതേത്യഭിധീയതേ."

വഞ്ചകനായ കാമുകനെ കോപത്തോടെ പറഞ്ഞയക്കുന്നവൾ. നിരാശയുണ്ടാക്കിയ കാമുകനോട് അവൾ ദേഷ്യപ്പെടുന്നു. ഇത് പരിഹാസം, മുറിവ്, അഹങ്കാരം, സ്വയം സഹതാപം, പ്രതികാരം, വെറുപ്പ്, ക്രൂരത തുടങ്ങിയ മറ്റു വികാരങ്ങളാൽ ഉയർന്നതാണ്. കോപത്തിന് അളവ് നായികയുടെ തരത്തെ ആശ്രയിച്ചിരിക്കുന്നു.

4.6 വിപ്രലംബ

"തസ്മാദ്ഭൂതം പ്രിയഃ പ്രാപ്യാ ദത്വാ സങ്കേതമേവ വാ

നഗതാ കരണനേഹ വിപ്രലംബ തു സാ ഭവേത്."

തന്റെ പുരുഷൻ മറ്റൊരു സ്ത്രീയോടൊപ്പമാണെന്ന് കണ്ടെത്തുന്നയാൾ. തന്റെ കാമുകൻ വാഗ്ദാനം ചെയ്തതുപോലെ കണ്ടുമുട്ടേണ്ട സ്ഥലത്ത്

ഇല്ലാത്തതിനാൽ അവൾക്ക് വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടതായി തോന്നുന്നു. തൽഫലമായി, അവൾ നിരാശയാകുകയും അങ്ങനെ ദേഷ്യപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു.

4.7 പ്രോഷിതപതിക

"ഗുരുകാര്യന്തരവശാദ്യസ്യ വിപ്രോഷിതാഃ പ്രിയഃ
സാ രൂഢഘകകേശാന്താ ഭവേത് പ്രോഷിതഭർതൃക."

ഭർത്താവിൽ നിന്നുള്ള താൽക്കാലിക വേർപാട് താങ്ങാൻ കഴിയാത്തവളാണ്. ദൂരയാത്രയിൽ അകപ്പെട്ട കാമുകന്റെ അഭാവം അവൾ അനുഭവിക്കുന്നു. കാമുകനിൽ നിന്ന് വേർപിരിഞ്ഞ അവൾ അവനുവേണ്ടി കാത്തിരിക്കുകയാണ്, നായകൻ വരുമെന്ന് അവൾക്കുറപ്പാണ്.

4.8 അഭിസാരിക

"ഹിത്വാ ലജ്ജാം തു യാ ശ്ലീഷ്ടാ മദേന മദനേന വാ
അഭിസാരയതേ കാന്തം സാ ഭവേദാഭിസാരിക."

അക്ഷമയും അതുപോലെ തന്നെ നായകനെ കാണാനായി
ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു, പക്ഷെ നായകൻ ഇതുവരെ വന്നിട്ടില്ല.
അവൾ ധൈര്യത്തോടെ നായകനെ കാണുവാൻ പോകുന്നു.

5. അഷ്ടനായികയിൽ കാമദേവന്റെ സ്വാധീനം

ഹിന്ദുമതത്തിലെ സ്നേഹത്തിന്റേയും ആകർഷണത്തിന്റേയും ദൈവമാണ് കാമദേവൻ. നാട്യശാസ്ത്രത്തിലും സാഹിത്യത്തിലും, പ്രത്യേകിച്ച് അഷ്ടനായികകളുടെ അവതരണത്തിൽ അതിമനോഹരമായ പ്രഭാവം ചെലത്തുന്നു. കാമദേവൻ തന്റെ അഞ്ചു ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ (മണം, കാഴ്ച, ശബ്ദം, രുചി, സ്പർശം) ഉപയോഗിച്ച് നായികമാരെ സ്വാധീനിക്കുന്നു. കാമദേവന്റെ പ്രധാന ആയുധമാണ് പ്രകൃതി എന്നത്. നക്ഷത്രങ്ങൾ, ചന്ദ്രൻ, അസ്തമിക്കുന്ന സൂര്യൻ, മരങ്ങൾ, പക്ഷികൾ, മൃഗങ്ങൾ എന്നിവയെല്ലാം നായികമാരുടെ വികാരങ്ങൾ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതിന് ഉപയോഗിക്കുന്നു.

അഷ്ടനായികമാരിൽ ഓരോ നായികമാരുടെയും വികാരങ്ങളെ പ്രകൃതിയിലൂടെ കാമദേവൻ സ്വാധീനിക്കുന്നുണ്ട്. അവ ഇങ്ങനെയൊക്കെയാണ്:

5.1 വാസുകസജ്ജ നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം

തന്റെ നായകനെ സ്വീകരിക്കാൻ കാത്തിരിക്കുന്ന ഒരു സ്ത്രീയാണ് വാസുകസജ്ജ. അവൾ മനോഹരമായ വസ്ത്രങ്ങൾ, ആഭരണങ്ങൾ, പൂക്കൾ തുടങ്ങിയവ ധരിക്കുന്നു. സ്നേഹവും ആവേശവും പ്രതീക്ഷയും നിറഞ്ഞവളാണവൾ. പ്രണയദേവനായ കാമദേവൻ

നായികയുടെ വികാരങ്ങളെ പ്രതിഫലിക്കുന്ന ഒരു പ്രണയഭാവം സൃഷ്ടിക്കുന്നതിനായി പ്രകൃതിയെ സ്വാധീനിക്കുന്നു. അവളുടെ മാനസികാവസ്ഥയ്ക്ക് അനുയോജ്യമായ രീതിയിൽ പ്രകൃതിയെയും അദ്ദേഹം മാറ്റുന്നു. പ്രകൃതി അവളുടെ പ്രണയത്തിന്റേയും, ആഗ്രഹത്തിന്റേയും പ്രതിഫലനമായി മാറുന്നു.

ഉദാഹരണം : നിലാവ്, കാറ്റ്, പൂക്കൾ, തേനീച്ചകൾ, പക്ഷികൾ തുടങ്ങിയവ.

- നിലാവ് : നിലാവിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ അവൾ ഒരുങ്ങുന്നു. നിലാവിന്റെ വെളിച്ചം ശാന്തവും വികാരഭരിതമുള്ളതാകുന്നു. ഇതിലൂടെ കാമദേവന്റെ സ്വാധീനം രാത്രിയെ ഐക്യത്തിന് അനുയോജ്യമാക്കുന്നു.
- കാറ്റ് : പൂക്കളുടെ ഗന്ധം വഹിച്ചുകൊണ്ട് സൗമ്യമായി വീശുന്നു. കാറ്റ് സുഖകരമായി തോന്നുകയും പൂക്കളുടെ ഗന്ധം വഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഈ തണുത്ത കാറ്റ് കാമദേവന്റെ മുദുലമായ സ്പർശനം പോലെയാണ് അനുഭവപ്പെടുക.
- പൂക്കൾ : നായിക മുല്ലപ്പൂ, താമര എന്നിവ മുടിയും, മുറിയും അലങ്കരിക്കുന്നതിനുവേണ്ടി ഉപയോഗിക്കുന്നു. കാണാൻ ഭംഗിയുള്ളതും സുഗന്ധമുള്ളതുമാണ് ഈ പൂക്കൾ,

സ്നേഹത്തിന്റേയും സന്തോഷത്തിന്റേയും ഒരു വികാരം സൃഷ്ടിക്കാൻ കാമദേവൻ ഈ പൂക്കൾ വിരിയിക്കുന്നു.

➤ തേനീച്ചകൾ : വിരിഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന പൂക്കൾക്ക് ചുറ്റും പറക്കുന്നു തേനീച്ചകൾ, പ്രണയികൾ തമ്മിലുള്ള ആകർഷണം കാണിക്കുന്നു. തേനീച്ചകൾക്കും പൂക്കൾക്കും ഇടയിലുള്ള ആകർഷണം വഴി കാമദേവൻ പ്രകൃതിയിലൂടെ പ്രണയത്തെ കാണിക്കുന്നു.

➤ പക്ഷികൾ : പക്ഷിയുടെ മധുരമായ ശബ്ദം സ്നേഹം നിറഞ്ഞ മാനസികാവസ്ഥക്ക് വഴിയൊരുക്കുന്നു. ഇതുവഴി കാമദേവൻ നായികയുടെ ഹൃദയത്തെ ആവേശത്താൽ ഇളക്കുവാൻ പക്ഷിയുടെ ശബ്ദത്തെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

5.2 വിരഹോത്ഖണ്ഡിത നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം

കാമുകൻ തിരിച്ചു വരാത്തതിനാൽ നിരാശയും ദേഷ്യവും ഉള്ളവളാണ് വിരഹോത്ഖണ്ഡിത. നായകൻ വരാതിരിക്കുമ്പോൾ, ചുറ്റുപാടുകളുടെ സൗന്ദര്യത്തിലൂടെ കാമദേവൻ നായികയിൽ വികാരങ്ങൾ ഉണർത്തുന്നത് തുടരുന്നു. അവളുടെ വേർപിരിയലിന്റെ വേദനയെ കൂടുതൽ ശക്തമാക്കുന്നു. കാമദേവൻ നേരിട്ട്

പ്രത്യക്ഷപ്പെടാതെ പ്രകൃതിയിലൂടെ അദ്ദേഹത്തിന്റെ സാന്നിധ്യം പ്രകടമാക്കുന്നു.

ഉദാഹരണം : താമര, മഴ, പൂക്കളാൽ അലങ്കരിച്ച കിടക്ക, ഏകാന്ത പക്ഷി തുടങ്ങിയവ.

➤ താമരകൾ : കുളത്തിലെ താമരകൾ വിടരുന്നില്ല, അവ അടഞ്ഞുകിടക്കുന്നു. പ്രകൃതിയും തന്നെ പോലെ ദുഃഖിതയാണെന്ന് നായികക്ക് തോന്നുന്നു. ഇതിലൂടെ കാമദേവൻ അടഞ്ഞ പൂക്കൾ നായികയുടെ അടഞ്ഞ ഹൃദയത്തെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നു. അത് പിന്നീട് വേദനയും കാത്തിരിപ്പും നിറഞ്ഞതാകുന്നു.

➤ മഴ : അവൾ കാത്തിരിക്കുമ്പോൾ മൃദുവായി മഴ പെയ്യാൻ തുടങ്ങുന്നു. പ്രകൃതി അവളോടൊപ്പം കരയുന്നത് പോലെയാണ് മഴയ്ക്ക് തോന്നുന്നത്. ഒരിക്കൽ പ്രണയമായിരുന്നു മഴ, ഇപ്പോൾ അവളുടെ കണ്ണിരിന്റെ പ്രതീകമായി മാറുന്നു. സ്നേഹം, വിരഹം, ദുഃഖം തുടങ്ങിയ ആഴത്തിലുള്ള വികാരങ്ങൾ പുറത്തുകൊണ്ടുവരാൻ കാമദേവൻ മഴയെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

➤ പൂക്കളാൽ അലങ്കരിച്ച കിടക്ക : നായികയെല്ലാം തയ്യാറാക്കി വെച്ചിരുന്നു, പക്ഷേ നായകൻ വന്നില്ല. അവൾക്കിപ്പോൾ പൂക്കൾ പഴയതായി തോന്നുകയും വഞ്ചിക്കപ്പെട്ടതായി തോന്നുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒരുകാലത്ത് പ്രണയമായിരുന്ന ഒന്ന് ഇപ്പോൾ അവളുടെ ഹൃദയവേദനയുടെ പ്രതീകമായി കാമദേവൻ മാറ്റുന്നു.

➤ ഏകാന്ത പക്ഷി : ഒരു മരത്തിൽ ഒറ്റയ്ക്ക് പാടുന്ന പക്ഷി. അത് അതിന്റെ ഇണക്കുവേണ്ടി തന്നെപ്പോലെ കരയുന്നതായിട്ടാണ് അവൾക്ക് അനുഭവപ്പെടുന്നത്. പക്ഷിയുടെ കരച്ചിൽ അവളുടെ ഏകാന്തതയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു. പ്രകൃതി പോലും വേർപിരിയലിൽ എങ്ങനെ കരയുന്നു എന്ന് കാണിക്കാൻ വേണ്ടി കാമദേവൻ ഏകാന്ത പക്ഷിയെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

5.3 സ്വാധീനപതിക നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം

തന്റെ പുരുഷനെ കുറിച്ച് വിശ്വാസവും അഭിമാനവും ഉള്ള ഒരു സ്ത്രീയാണ് സ്വാധീനപതിക. പ്രകൃതിയിലെ മനോഹരമായ ഘടകങ്ങളുടെയാണ് കാമദേവൻ അവളുടെ സന്തോഷവും ആത്മവിശ്വാസവും പ്രകടിപ്പിക്കുന്നത്. അവളുടെ ചുറ്റുമുള്ളതെല്ലാം സ്നേഹം, സന്തോഷം, ഐക്യം എന്നിവയെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നു.

ഉദാഹരണം : പൂക്കൾ, മയിൽ നൃത്തം, പൂമാല, പക്ഷികൾ, താമര തുടങ്ങിയവ.

➤ പൂക്കൾ : അവളുടെ കാമുകൻ അവൾക്ക് പുതിയ പൂക്കൾ കൊണ്ടുവരുന്നു അല്ലെങ്കിൽ സ്നേഹപൂർവ്വം അവളുടെ മുടിയിൽ വയ്ക്കുന്നു. അവൾക്ക് പ്രത്യേക സന്തോഷവും തോന്നുന്നു, അത് അവരുടെ ശക്തമായ സ്നേഹവും കരുതലും കാണിക്കുന്നു. കാമദേവൻ പൂക്കളെ ഭംഗിയോടെയും മധുരഗന്ധത്തോടെയും വിരിയിക്കുന്നു അവരുടെ ബന്ധത്തിൽ സന്തോഷം പ്രകടിപ്പിക്കാൻ.

➤ മയിലുകളുടെ നൃത്തം : കാമദേവൻ മയിലുകളെ ജോഡികളായി നൃത്തം ചെയ്യാൻ അയക്കുന്നു. പ്രണയത്തിന്റേയും സൗന്ദര്യത്തിന്റേയും അടയാളമാണ് അവ. അവരെ കാണുമ്പോൾ നായികയ്ക്ക് പ്രണയജീവിതം പൂർണ്ണതയുള്ളതും ശൃംഗാര രസം നിറഞ്ഞതുമായി തോന്നുന്നു.

➤ പുഷ്പമാല അല്ലെങ്കിൽ പൂമാല : അവൾ നായകന് പുഷ്പമാല ചാർത്തുന്നു, അവൻ അത് സ്നേഹത്തോടെ സ്വീകരിക്കുന്നു. ഇത് ബന്ധത്തിലെ പരസ്പര സ്നേഹം,

ബഹുമാനം സന്തോഷം എന്നിവയെ കാണിക്കുന്നു. കാമദേവൻ ഇതിനെ വിശ്വാസത്തിന്റേയും പ്രണയ സന്തോഷത്തിന്റേയും മധുര പ്രതീകമാക്കി മാറ്റുന്നു.

➤ പക്ഷികൾ : പക്ഷികൾ ജോഡികളായി പറക്കുന്നു. രണ്ട് പക്ഷികൾ ഒരുമിച്ച് പറക്കുന്നത് അല്ലെങ്കിൽ അടുത്തിരിക്കുന്നത് അവൾ കാണുന്നു. അവൾ തന്റെ കാമുകനുമായി പങ്കിടുന്ന അതേ ഒരുമയും സ്നേഹവും പക്ഷികൾ കാണിക്കുന്നു ദമ്പതികൾ തമ്മിലുള്ള ആഴമായ സ്നേഹത്തിന്റേയും ബന്ധത്തിന്റേയും പ്രതീകമായി കാമദേവൻ പക്ഷികളെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

➤ താമര : നായികയുടെ ഹൃദയം സ്നേഹം നിറഞ്ഞതാണെന്നതുപോലെ, താമര പൂർണ്ണമായും വിടർന്നതും മനോഹരവുമാണ്. സ്നേഹിക്കപ്പെടുന്നതിലുള്ള അവളുടെ സന്തോഷം, അഭിമാനം, സമാധാനം എന്നിവ ഇത് കാണിക്കുന്നു. പ്രകൃതിയിലൂടെയുള്ള ശുദ്ധവും പൂർണ്ണവുമായ സ്നേഹം പ്രകടിപ്പിക്കാൻ കാമദേവൻ വിരിഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന താമര ഉപയോഗിക്കുന്നു.

5.4 കലഹാന്തരിത നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം

കാമുകനുമായി വഴക്കുണ്ടാക്കുകയും അതിനെ തുടർന്ന് പശ്ചാത്തപിക്കുന്നവളാണ് കലഹാന്തരിത. പ്രണയത്തിന്റെ ദേവനായ കാമദേവൻ അവളുടെ ആന്തരിക വികാരങ്ങൾ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നതിൽ ശക്തമായ പങ്കുവഹിക്കുന്നു. മറ്റു നായികമാരെ പോലെ സന്തോഷകരമോ പ്രണയപരമോ ആയ സ്വഭാവം അദ്ദേഹം ഉപയോഗിക്കുന്നില്ല. പകരം അവളുടെ മാനസികാവസ്ഥയ്ക്ക് അനുയോജ്യമായ വിശ്രമമില്ലാത്തതും അസ്വസ്ഥവുമായ സ്വഭാവം കാമദേവൻ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

ഉദാഹരണങ്ങൾ : ഇരുണ്ട മേഘങ്ങൾ, പകുതിവിരിഞ്ഞ താമര, നിശബ്ദമായ പക്ഷി, പൂക്കൾ, പുഷ്പമാല തുടങ്ങിയവ.

- ഇരുണ്ട മേഘങ്ങൾ : ആകാശത്തെ മൂടുന്ന കട്ടിയുള്ളതും കനത്തതുമായ മേഘങ്ങൾ. കാമദേവൻ ഇരുണ്ട മേഘങ്ങളെ കൊണ്ടുവരുന്നു, പ്രണയത്തിനല്ല മറിച്ച് അവളുടെ കോപവും സങ്കടവും പ്രതിഫലിപ്പിക്കാൻ. മേഘങ്ങളെപ്പോലെ, അവളുടെ ഹൃദയത്തിന് ഭാരം തോന്നുന്നു. അവർ ഒരുമിച്ച് മഴ ആസ്വദിച്ചിരുന്നത് അവൾ ഓർക്കുന്നു. പക്ഷേ ഇപ്പോൾ അവൾ ഒറ്റയ്ക്കാണ് അവളുടെ കോപം സങ്കടമായും ആകാംക്ഷയായും മാറാൻ തുടങ്ങുന്നു.

- വാടിയ പൂക്കൾ : ഇവ പുതുമ നഷ്ടപ്പെട്ട പൂക്കളാണ്. കോപം കീഴടക്കുമ്പോൾ പ്രണയത്തിന് എങ്ങനെ അതിന്റെ മാധുര്യം നഷ്ടപ്പെടുമെന്ന് കാമദേവൻ കാണിക്കുന്നു. വാടിയ പൂക്കൾ അവളുടെ ഹൃദയം പോലെയാണ്. ഒരിക്കൽ സ്നേഹത്താൽ പുതുമയുള്ളതും ഇപ്പോൾ വേദന ഉണങ്ങിയതും ആണ്.

- പുഷ്പമാല : അവൾ കാമുകനു വേണ്ടി ഉണ്ടാക്കിയ ഒരു പുഷ്പമാല പിടിച്ചു നിൽക്കുന്നു. അവർ വഴക്കിട്ടതിൽ അവൾ ദുഃഖിതയാണ്. ആ മാല അവളുടെ പ്രണയത്തെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. വഴക്കിൽ അവൾ വേദിക്കുകയും സമാധാനം സ്ഥാപിക്കാൻ ആഗ്രഹിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ഒരുകാലത്ത് സ്നേഹസമ്മാനമായിരുന്ന മാല ഇപ്പോൾ തകർന്ന ബന്ധത്തിന്റെ പ്രതീകമായിട്ടാണ് കാമദേവൻ അത് പ്രകടിപ്പിക്കുന്നത്.

- നിശബ്ദ പക്ഷി : ഒരു പക്ഷി, ഒരു ശാഖയിൽ നിശബ്ദമായി ഇരിക്കുന്നു, പാടുന്നില്ല. കാമദേവൻ പ്രകൃതിയിലെ നിശബ്ദത പ്രണയകൾക്കിടയിലുള്ള അകൽച്ചയെ കാണിക്കുന്നു. മധുരമുള്ള വാക്കുകളും ശ്രദ്ധയും അവൾക്ക് നഷ്ടമാകുന്നു, ഇപ്പോൾ എല്ലാം ശൂന്യമായി തോന്നുന്നു.

- പകുതി വിരിഞ്ഞ താമര : പൂർണ്ണമായും വിരിയാത്ത ഒരു താമരയാണിത്. സ്നേഹത്തെ കാമദേവൻ ഇതിലൂടെ അപൂർണ്ണമാക്കി കാണിക്കുന്നു. പൂർണ്ണമായി വിരിയാൻ കഴിയാത്ത താമരയെ പോലെ. കോപവും നിശബ്ദതയും കാരണം അവളുടെ ബന്ധം പാതിവഴിയിൽ തടസ്സപ്പെട്ടു.

5.5.ഖണ്ഡിത നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം

കാമുകനെ കോപത്തോടെ പറഞ്ഞയക്കുന്നവളാണ് ഖണ്ഡിത. പ്രണയത്തിന്റെ ദേവനായ കാമദേവൻ ഇവിടെ മുദുലതയോ പ്രണയ സ്വഭാവമോ ഉപയോഗിക്കുന്നില്ല. പകരം, പ്രകൃതിയുടെ കഠിനവും തണുപ്പുള്ളതും വരേണ്ടതുമായ ഘടകങ്ങൾ ഉപയോഗിച്ച് അവളുടെ കോപവും വേദനയും പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നു. കാമദേവൻ ചുറ്റുപാടുകളെ വഞ്ചനയുടെയും നിരാശയുടെയും മുറിവേറ്റ സ്നേഹത്തിന്റെയും കണ്ണാടിയാക്കി മാറ്റുന്നു.

ഉദാഹരണം : നിലാവ്, മാല, മേഘം, കണ്ണാടി തുടങ്ങിയവ.

- നിലാവ് : ഒരുകാലത്ത് പ്രണയപരമായി തോന്നിയിരുന്ന അതേ നിലാവ് ഇപ്പോൾ വിളറിയതും മങ്ങിയതുമാണിപ്പോൾ. അവളുടെ വികാരങ്ങൾ മാറിയിരിക്കുന്നു ഒരിക്കൽ സന്തോഷം നൽകിയിരുന്നത് ഇപ്പോൾ അവൾക്ക് കയ്യ് പേറുന്നതാകുന്നു.

അവളുടെ വൈകാരിക മാറ്റം കാണിക്കാൻ കാമദേവൻ രാത്രി ആകാശത്തിന്റെ നില മാറ്റുന്നു.

➤ പുഷ്പമാല : അവൾ നായകനു വേണ്ടി ഉണ്ടാക്കിയ മാല ഇപ്പോൾ ദേഷ്യത്താൽ കീറി വലിച്ചെറിയപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇത് സ്നേഹത്തിന്റെ തിരസ്കരണത്തെയും വിശ്വാസവഞ്ചനയെയും പ്രതീകപ്പെടുത്തുന്നു. പ്രണയം തകർന്നുവെന്ന് കാമദേവൻ അവളെ ബോധ്യപ്പെടുത്തുന്നു.

➤ മേഘം : ആകാശം ഇരുണ്ടതും കനത്തതുമായ മേഘങ്ങളാൽ നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു. അവളുടെ ഹൃദയവും നിറഞ്ഞിരിക്കുന്നു, സ്നേഹത്താലല്ല എന്നതാണ് വാസ്തവം, മറിച്ച് വേദനയും, സംശയം കൊണ്ട്. അവളുടെ നഷ്ടപ്പെട്ട സന്തോഷവും സംശയവും കാണിക്കുന്നതിനു വേണ്ടി കാമദേവൻ മേഘങ്ങളെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

➤ കണ്ണാടി : ഒരിക്കൽ അവൾ സ്വയം പ്രശംസിച്ചിരുന്ന ഒരു കണ്ണാടി ഇപ്പോൾ ആരും തന്നെ ഉപയോഗപ്പെടുത്തതായിട്ട് മാറിയിരിക്കുന്നു. അവൾക്കിപ്പോൾ സൗന്ദര്യമോ സ്നേഹം തോന്നുന്നില്ല. കാമദേവൻ ഇപ്രാവശ്യം സൗന്ദര്യത്തെ കാണിക്കുന്നില്ല. പകരം, അവളുടെ വേദനയും, സങ്കടവും കാണിക്കാൻ അദ്ദേഹം കണ്ണാടി ഉപയോഗിക്കുന്നു. നഷ്ടപ്പെട്ട

സ്നേഹത്തിന്റേയും
പ്രതീകമായി

തകർന്ന
കണ്ണാടി

അഭിമാനത്തിന്റേയും
മാറുന്നു.

5.6 വിപ്രലംബ നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം

തന്റെ പുരുഷൻ മറ്റൊരു സ്ത്രീയോടൊപ്പം ആണെന്ന് കണ്ടെത്തുന്നവളാണ് വിപ്രലംബ. പ്രണയത്തിന്റെ ദേവനായ കാമദേവൻ സാധാരണയായി പ്രകൃതിയിലൂടെയാണ് സന്തോഷം കൊണ്ടുവരുന്നത്. എന്നാൽ ഇവിടെ, നഷ്ടപ്പെട്ട പ്രണയത്തിന്റെ വേദന അവൾക്കു മനസ്സിലാക്കി കൊടുക്കാനും അവളുടെ ദുഃഖം കൂടുതൽ ആഴത്തിൽ ആക്കാനും അദ്ദേഹം പ്രകൃതിയെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

ഉദാഹരണം : പുഷ്പമാല, പക്ഷികൾ, വിരിഞ്ഞ താമര, തേനീച്ച, അടഞ്ഞിരിക്കുന്ന താമര തുടങ്ങിയവ.

- പുഷ്പമാല : അവൾ തന്റെ കാമുകനു വേണ്ടി ഒരു മാല ഒരുക്കി. നായകൻ വരുമെന്ന് അവൾക്ക് വാക്ക് കൊടുത്തിരുന്നു, പക്ഷേ അവൻ വന്നില്ല. ആ മാല ഇപ്പോൾ അവളുടെ പാഴായ സ്നേഹത്തിന്റെ അടയാളമാണ്. കാമദേവൻ സ്നേഹത്തിന്റെ ഒരു പ്രതീകത്തെ വഞ്ചനയുടെ ഓർമ്മപ്പെടുത്തലാക്കി മാറ്റുന്നു.

- പക്ഷികൾ : പക്ഷികൾ അവയുടെ ഇണകളോടൊപ്പം സന്തോഷത്തോടെ ചിലയ്ക്കുന്നു. അവർക്ക് അവരെ കാണുമ്പോൾ താൻ ഒറ്റപ്പെട്ടതായി അനുഭവപ്പെടുന്നു. അവളെ കൂടുതൽ ഏകാന്തതയിലാഴ്ത്താൻ കാമദേവൻ ഈ കാഴ്ചകൾ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

- വിരിഞ്ഞ താമര : അവൾ ഒരു താമര വിരിയുന്നത് കാണുകയും അവളുടെ പ്രതീക്ഷ ഓർമ്മിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. താമര പോലും വിരിഞ്ഞു, പക്ഷേ അവളുടെ നായകൻ ഒരിക്കലും വന്നില്ല. അവളുടെ കാത്തിരിപ്പ് സങ്കടമായി മാറുന്നു. അവളുടെ ദുഃഖം എടുത്തു കാണിക്കാൻ കാമദേവൻ മനോഹരമായ താമര ഉപയോഗിക്കുന്നു. അവളുടെ ഹൃദയം തകർന്നിരിക്കുന്നതിനാൽ ചുറ്റുമുള്ള പ്രകൃതിയുടെ സൗന്ദര്യം അർത്ഥശൂന്യമായി തോന്നുന്നു.

- തേനീച്ചകൾ : ഒരു തേനീച്ച അവളുടെ പൂവിന്റെ അരികിലൂടെ കടന്നുപോയി മറ്റൊന്ന് തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നു. സ്നേഹം വാഗ്ദാനം ചെയ്തു മറ്റൊരാളുടെ അടുത്തേക്ക് പോയ അവളുടെ കാമുകനെപ്പോലെ. അവൾക്കനുഭവപ്പെട്ട വഞ്ചനയും വേദനയും പ്രകടിപ്പിക്കാൻ കാമദേവൻ തേനീച്ചയെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

- അടഞ്ഞിരിക്കുന്ന താമര : പകൽ സമയത്ത് വിരിഞ്ഞ താമര ഇപ്പോൾ അടഞ്ഞിരിക്കുന്നു. വഞ്ചനയാൽ അടഞ്ഞുപോയ അവളുടെ ഹൃദയം പോലെ. കാമദേവൻ അവളുടെ വേദനയും വൈകാരികമായ പിൻവാങ്ങലും പ്രകടിപ്പിക്കാൻ അടഞ്ഞ താമര ഉപയോഗിക്കുന്നു.

5.7 പ്രേഷിതപതിക നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം

നായകനിൽ നിന്നുള്ള താൽക്കാലിക വേർപാട് താങ്ങാൻ കഴിയാത്തവളാണ് പ്രേഷിതപതിക. അവൾ ആകാംക്ഷയുടെ ഘട്ടത്തിലിരിക്കുമ്പോൾ, പ്രണയത്തിന്റെ ദേവനായ കാമദേവൻ ഐക്യം കൊണ്ടുവരുന്നില്ല. പകരം, അദ്ദേഹം അവളുടെ വേർപിരിയലിനെ തീവ്രമാക്കുന്നു. പ്രകൃതിയുടെ സൗന്ദര്യത്തിലൂടെയും ചലനത്തിലൂടെയും കാമദേവൻ അവളെ പ്രണയത്തെക്കുറിച്ച് ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു.

ഉദാഹരണം : നക്ഷത്രങ്ങൾ, നദി, ഇടിമിന്നൽ, ഹംസം, ഇലകൾ തുടങ്ങിയവ.

- നക്ഷത്രങ്ങൾ : ചെറിയ, തിളങ്ങുന്ന നക്ഷത്രങ്ങൾ നിറഞ്ഞ രാത്രി ആകാശം. അവൾ നക്ഷത്രങ്ങളെ നോക്കുന്നു, അവൾ തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടവനെ കുറിച്ച് ചിന്തിക്കുന്നു. ഇപ്പോൾ, അവൻ വളരെ അകലെയാണ്. നക്ഷത്രങ്ങൾ മനോഹരമായി കാണപ്പെടുന്നു. പക്ഷെ,

അവളുടെ നായകനെ പോലെ അവയും അകലെയാണ്. കാമദേവൻ നക്ഷത്രങ്ങളെ ഉപയോഗിച്ച് അവളുടെ ഓർമ്മകളെ ഉണർത്തുന്നു.

- നദികൾ : ദൂരേക്ക് ഒഴുകുന്ന നദിയെ അവൾ നോക്കി നിൽക്കുന്നു. പോയിട്ടും തിരിച്ചുവരാത്ത തന്റെ പ്രിയപ്പെട്ടവനെ പോലെ. നദി ഒരിക്കലും നിലയ്ക്കുന്നില്ല എപ്പോഴും ചതിച്ചു കൊണ്ടേയിരിക്കുന്നു. വേർപിരിയലിന്റെ വേദന അവൾക്ക് കാണിച്ചുകൊടുക്കാൻ കാമദേവൻ നദിയെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.
- ഇടിമിന്നൽ : അവൾ ഇടിമുഴക്കം കേൾക്കുന്നു, മിന്നൽ കാണുന്നു, തുടർന്ന് അവൾക്ക് ഭയവും ഏകാന്തതയും തോന്നുന്നു. പല അവസ്ഥകളിലും അവൻ അവളെ താങ്ങി നിർത്തിയിരുന്നു, എന്നാൽ ഇപ്പോൾ അവൾ ഈ കൊടുങ്കാറ്റിൽ ഒറ്റയ്ക്ക് അതിനെ നേരിടുന്നു. കാമദേവൻ അവളുടെ ദുഃഖം വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു.
- ഹംസം : വെള്ളത്തിൽ ഒരു ഹംസം അതിന്റെ ഇണയോടൊപ്പം നീന്തുന്നത് അവൾ കാണുന്നു. അവയെ കാണുമ്പോൾ അവൾക്ക് തന്റെ നായകനോടൊപ്പമുള്ള പ്രണയ നിമിഷങ്ങൾ ഓർമ്മവരുകയും , പിന്നീട് ഏകാന്തത അനുഭവപ്പെടുകയും ചെയ്യുന്നു. കാമദേവൻ അവൾക്ക് എന്താണ് നഷ്ടമായതെന്ന് കാണിക്കാൻ ഹംസങ്ങളെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

- ഇലകൾ : ഉണങ്ങിയ ഇലകൾ പതുക്കെ നിലത്ത് വീഴുന്നു. ഇലകൾ ഒന്നൊന്നായി കൊഴിയുന്നത് പോലെ, നായകൻ അരികിലില്ലാത്തതിനാൽ അവളുടെ സന്തോഷവും പതുക്കെ ഇല്ലാതാവുന്നു. കാമദേവൻ പ്രകൃതിയെ അവളുടെ ദുർബലമായ ആത്മാവിനെ കാണിക്കാൻ വീഴുന്ന ഇലകളെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

5.8 അഭിസാരിക നായികയിൽ കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം

അഭിസാരിക എന്നാൽ അക്ഷമയും നായകനെ കാണാൻ ആഗ്രഹിക്കുന്നവളുമാണ്. പ്രണയത്തിന്റെ ദേവനായ കാമദേവൻ അവളുടെ ഹൃദയത്തിൽ ആഗ്രഹം ഉണർത്തുകയും, വികാരങ്ങളെ പ്രകടിപ്പിക്കാനും പിന്തുണക്കാനും തന്നെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

ഉദാഹരണം : തത്ത, പൂക്കൾ, മൃഗങ്ങൾ, കാറ്റ്,

രാത്രി തുടങ്ങിയവ.

- തത്ത : ഒരു പച്ച തത്ത ഒരു ശാഖയിൽ ഇരുന്നു മധുരമായി സംസാരിക്കുകയോ വിളിക്കുകയോ ചെയ്യുന്നു. അതിന്റെ ശബ്ദം അവളുടെ പ്രിയപ്പെട്ടവന്റെ ശബ്ദത്തെ ഓർമ്മിപ്പിക്കുന്നു. കാമദേവന്റെ വാഹനമായി ഒരു തത്ത പലപ്പോഴും

ചിത്രീകരിക്കാറുണ്ട്. അതുകൊണ്ടുതന്നെ തത്തയെ പ്രണയത്തിന്റെ പ്രതീകമായിട്ടാണ് കാണുന്നത്.

- പൂക്കൾ : മുല്ലപ്പൂ, താമര, ചമ്പക തുടങ്ങിയ പൂക്കൾ വഴിയരികിൽ കാണാം. അവയുടെ സുഗന്ധവും സൗന്ദര്യവും അവളുടെ അടുപ്പത്തിന്റെയും സന്തോഷത്തിന്റെയും ഓർമ്മകളെ ഉണർത്തുന്നു. കാമദേവൻ എപ്പോഴും സുഗന്ധമുള്ള പൂക്കളുമായി ബന്ധപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ അമ്പുകൾ പോലും പൂക്കളാൽ നിർമ്മിതമാണ്. അവളുടെ ഇന്ദ്രിയങ്ങളെ ഉണർത്താനും അവളുടെ ആഗ്രഹം ശക്തിപ്പെടുത്താനും കാമദേവൻ പൂക്കൾ ഉപയോഗിക്കുന്നു.
- മൃഗങ്ങൾ : മാൻ, ഹംസം, മയിൽ എന്നിവ സ്നേഹത്തെ പ്രതിഫലിപ്പിക്കുന്നു. ഒരു കൂട്ടം മാനുകളെ കാണുമ്പോൾ, അവളും അവളുടെ നായകനും ഒരിക്കൽ ഒരുമിച്ചു നടന്നതെങ്ങനെയെന്ന് ഓർമ്മിക്കുന്നു, അതേപോലെതന്നെ നൃത്തം ചെയ്യുന്ന മയിലിനെ കാണുമ്പോൾ അവളുടെ ഹൃദയം സന്തോഷം കൊണ്ട് തുടിക്കുന്നു. സ്നേഹത്തിന്റെയും ആഗ്രഹത്തിന്റെയും പ്രതീകങ്ങളായി കാമദേവൻ മൃഗങ്ങളെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.
- കാറ്റ് : ആ ഇളം കാറ്റ് കാമുകന്റെ സ്പർശനം പോലെയാണ് അവൾക്ക് തോന്നുന്നത്. അവളുടെ യാത്രയിൽ കാറ്റ് അവളെ നയിക്കുകയും ആശ്വസിപ്പിക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. അവളെ മുദുവായി സ്പർശിക്കാനും, സ്നേഹത്തെക്കുറിച്ച് ഓർമ്മിപ്പിക്കാനും,

മുന്നോട്ടുപോകാനുള്ള ശക്തി നൽകാനും കാമദേവൻ കാറ്റിനെ ഉപയോഗിക്കുന്നു.

- രാത്രി : ഇരുട്ടെല്ലാം മൂടിയിരിക്കുന്നു ലോകം നിശബ്ദവും നിശ്ചലവും ആണ്. നിലാവ് അവൾക്ക് അവളുടെ പ്രിയപ്പെട്ടവന്റെ വഴി കാണിക്കുന്നു. രാത്രി പ്രണയഭരിതവും വികാരഭരിതവും ആണ്. തന്റെ രഹസ്യ യാത്രയിൽ പ്രണയത്തിനും, ആഗ്രഹത്തിനും, ധൈര്യത്തിനും അനുയോജ്യമായ ഒരു മാനസികാവസ്ഥ സൃഷ്ടിക്കാൻ കാമദേവൻ രാത്രി ഉപയോഗിക്കുന്നു.

6. കണ്ടെത്തലുകൾ

1. വൈകാരിക അവസ്ഥകളിലൂടെയാണ് കാമദേവൻ പ്രവർത്തിക്കുന്നത്

കാമദേവന്റെ സ്വാധീനം എല്ലായിപ്പോഴും നേരിട്ട് കാണപ്പെടുന്നില്ല, സ്നേഹം, ദുഃഖം, കോപം അല്ലെങ്കിൽ ധൈര്യം തുടങ്ങിയ വ്യത്യസ്ത വികാരങ്ങളിലൂടെ നായികമാരുടെ ഹൃദയങ്ങളിൽ ആഴത്തിൽ അനുഭവപ്പെടുന്നു.

2. പ്രകൃതി കാമദേവന്റെ ദൂതനായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു

പൂക്കൾ, കാറ്റ്, മഴ, കാടുകൾ, എന്നിവ നായികയുടെ വികാരങ്ങൾ ആധികാരികമായി പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു.

3. ഓരോ നായികയുടെയും സ്നേഹം വ്യത്യസ്തമായി പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു

എട്ട് നായികമാരും പ്രണയത്തോട് പ്രതികരിക്കുന്നത് വ്യത്യസ്ത രീതികളിൽ ആയിട്ടാണ്, പ്രതീക്ഷ, ദുഃഖം, അസൂയ, വിശ്വാസം

തൃടങ്ങിയവയിലൂടെ. ഈ അവസ്ഥകളിലൂടെയെല്ലാം കാമദേവന്റെ സാന്നിധ്യം പ്രകടമാണ്.

4. കാമദേവൻ മനോവികാരങ്ങളുടെ ദൂതൻ

ആകർഷണത്തെ മാത്രമല്ല, ആഴത്തിലുള്ള വൈകാരികവും ആത്മീയവുമായ സ്നേഹത്തെയും കാമദേവൻ പ്രതിനിധീകരിക്കുന്നു. അദ്ദേഹം പ്രതീക്ഷയുടെയും വൈകാരിക പരിവർത്തനത്തിന്റെയും പ്രതീകമായി മാറുന്നു.

7. നിഗമനം

ഭരതനാട്യത്തിലെ എട്ട് നായികമാരുടെ ആശയം പ്രണയത്തിന്റെ വിവിധ ഭാവങ്ങളെ കലാപരമായി അവതരിപ്പിക്കുന്ന ഒരു ശാസ്ത്രീയ രീതിയാണ്. സ്നേഹത്തിന്റെയും ആകർഷണത്തിന്റെയും ദൈവമായ കാമദേവൻ, ഓരോ നായികയുടെ ഭാവങ്ങൾക്ക് ഒരു ആന്തരിക പ്രചോദനമാണ്. നായികയുടെ മനസ്സിൽ അലയടിക്കുന്ന വികാരങ്ങൾ പ്രകൃതി ദൃശ്യങ്ങളിലൂടെ പ്രകടിപ്പിക്കുന്നു.

അഷ്ടനായികകളുടെ ഭാവങ്ങളിലും അവതരണങ്ങളിലും കാമദേവന്റെ ഘടകങ്ങൾ ആഴമായും സൂക്ഷ്മമായും ഇടപെടുന്നത് വളരെ വ്യക്തമാണ്. ഓരോ നായികയും ഒരു പ്രത്യേക മനോഭാവത്തിന്റെ പ്രതിനിധികളായി നിറഞ്ഞ് നിൽക്കുമ്പോൾ, കാമദേവന്റെ പ്രണയതത്വങ്ങൾ, ആകർഷണശക്തി, ആകാംക്ഷ, വിഷാദം എന്നിവ അവരുടെ ഉള്ളിലൂടെയും പുറത്തിലൂടെയും പ്രകടമാകുന്നു.

നവരസങ്ങളിൽ ശൃംഗാരരസമാണ് ഇവരുടെ ഭാവങ്ങളുടെ അടിസ്ഥാനമാകുന്നത്, അതിലൂടെ കാമദേവന്റെ തത്വചിന്ത നിറയുന്നു. പ്രിയനെ കാത്തിരിക്കുന്ന നായിക, വിരഹത്തിൽ ദുഃഖിക്കുന്ന നായിക, ഇവരിൽ ഓരോരുത്തരിലും കാമദേവന്റെ വിവിധ ഘടകങ്ങൾ നമ്മുക്ക് കാണാൻ കഴിയുന്നു.

അഷ്ടനായികകളും കാമദേവനും തമ്മിലുള്ള ബന്ധം വെറും പ്രണയചിത്രീകരണമല്ല, അത് മനുഷ്യജീവിതത്തിലെ ആന്തരിക വികാരങ്ങളുടെ പ്രകടനമാണ്. കാമദേവന്റെ ഘടകങ്ങൾ എല്ലാ നായികകളിയും ഒരുപോലെ നാം കണ്ടെത്തുന്നു.

8. ഗ്രന്ഥസൂചിക

1. നാട്യശാസ്ത്രം , പരിഭാഷ മനോമോഹൻ ഘോഷ്
2. <https://en.m.wikipedia.org/wiki/Kamadeva>
3. <https://www.hindu-blog.com/2014/01/the-five-arrows-of-kamadev.html?m=1>